

Ultimul foc

Autor: Dea Loher

Dea Loher (n. 1964) este, probabil, cea mai titrată autoare de teatru din spațiul cultural de expresie germană. A studiat germanistică și filozofie și a frecventat cursurile de dramaturgie de la Freie Universität Berlin, în perioada în care acestea erau conduse de Heiner Müller. A cunoscut succesul de la primii ei pași în teatru. ***Olgas Raum*** (*Camera Olgăi*, 1991), cea de-a doua piesă a ei, i-a adus și un prim premiu. Între 1993-1995 a primit nu mai puțin de 5 premii destinate dramaturgilor tineri, inclusiv, doi ani la rând, titlul de cel mai bun autor tânăr conferit de juriul celei mai prestigioase reviste de teatru din Germania, *Theater heute*. Între timp a mai scris vreo 20 de piese de teatru, un volum de proză, un roman și a fost distinsă cu multe alte premii, printre care ***Royal Court Playwrights Award***, ***Bertolt Brecht Literaturpreis***, ***Mülheimer Dramatikerpreis*** (de două ori), ***Berliner Literaturpreis***.

Câteva dintre piesele ei au fost jucate și în România, unde, în 2013, i s-a publicat și o antologie cu nu mai puțin de 10 piese sub titlul *Barbăalbastră – speranța femeilor*, la editura EuroPress Group.

Sinopsis

Genul: Dramă

Personaje: 4 f, 4 b. (Pe lângă acestea, mai există personajul **Noi**, precum și Edgar, mort, și Sugrumătorul Humboldt)

Într-o zi toridă de august, într-un cartier de la periferia orașului, își face apariția un străin. Îl cheamă Rabe (=corb). E „atât de străin, încât nici nu se uită în jur”. Vrea să ajungă la barul lui Nelly, dar se oprește pentru a încerca să-l ajute pe băiatul care-și privește, dezamăgit, mingea de fotbal care-ncepe să se dezumfle.

Puțin mai târziu, băiatul este călcat cu mașina de către o polițistă. Aceasta urmărea o altă mașină care gonea nebunește și la volanul căreia ea bănuia că se afla un terorist. Autoarea insistă asupra luminii orbitoare a amiezei de august, o lumină halucinantă, o lumină care decupează contururile de parcă ar fi tăiate cu ceva gen aparat de sudură care lasă marginile incandescente. Și care trimite – cum să nu ne sară-n ochi lucrul acesta? – la focul, la incendiul din titlul. Singurul martor al accidentului este străinul.

Dar ceea ce începe în această atmosferă de thriller sau de mystery nu este nici thriller, nici mystery. Adică, nu numai. De fapt, este și una, și alta. Dar este și mult mai mult: înainte de toate, încă o tragedie poetică à la Dea Loher. O

incursiune în viețile unor personaje de la marginea societății – începând cu viața părinților și a bunicilor, a polițistei și a tânărului drogat pe care aceasta îl urmărea, a învățătoarei care-i „împrumutase” acestuia mașina, a prietenului ei, a străinului misterios. Oameni care speră, în vreme ce sunt înconjurați de Alzheimer, cancer, droguri, crimă și moarte și în timp ce nefericirea, durerea lor crește și crește. Să fie oare sosirea, între ei, a lui Rabe, a corbului, așadar, cea care a declanșat toate aceste seisme care încep să le zguduie viețile?

La cei mai buni dintre dramaturgii contemporani, nu numai germani, Destinul continuă să guverneze viețile personajelor. Chiar dacă, pentru ca nu cumva să fie observat, a renunțat la majusculă. Ba, uneori, poate apărea chiar în ipostaza de personaj.

Comentariul lui Scora

În legătură cu personajul Noi – ne mai miră oară prezența unui cor, a unui personaj colectiv într-o piesă de Loher? – autoarea face o precizare. În primul rând că ... nu este vorba de un cor, și nici acest aparent paradox nu trebuie să ne surprindă: „Textul lui NOI”, spunea ea chiar la-nceput, „nu trebuie rostit niciodată în cor, ci repartizat pe voci individuale.”

Piesa este, la fel ca alte texte ale Deei Loher, o combinație de pasaje narative și dialoguri, de proză poetică și teatru realist, cu personaje extrem de riguros conturate atât individual, cât și tipologic. Elementele realiste, precum și cele de thriller/mystery/action sunt contrabalansate de atmosfera halucinantă, de vis, de coșmar, de ireal atot- și atotdizolvant. O atmosferă creată și intensificată și printr-un soi oarecum simfonic de repetitive, reluare obsesivă a unor imagini, căroră li se adaugă de fiecare dată elemente noi.

Ceea ce produce frisoane, chiar și simpla lectură a textului, *e modul în care toate ororile care distrug existența personajelor s-au insinuat în vieți la început normale, ajungând să alcătuiască, acum, o nouă normalitate*. O provocare de proporții pentru regizori și actori, dar și extrem de ofertantă, în măsura în care ea va fi înțeleasă și rezolvată pe măsură.

Detalii tehnice

Premiera absolută a avut loc în 2008 la unul dintre cele mai titrate teatre din Germania, **Thalia Theater din Hamburg**, aducându-i și regizorului Andreas Kriegenburg un premiu important. Iar autoarei, un nou titlu de cel mai bun

dramaturg al anului la acel veritabil „turneu” final al dramaturgilor de limbă germană care e festivalul *Stücke* de la Mülheim an der Ruhr.

În România, piesa nu a fost încă montată. (Firește...)

Drepturile de reprezentare: Verlag der Autoren GmbH & Co, KG
Taunusstraße 19, 60329 Frankfurt am Main, Cahrlotte Brombach,
brombach@verlagderautoren.de.

Drepturile asupra prezentei versiuni românești: Victor Scoradeț, 0722
408 530, vicmarsco@yahoo.de.

Mostră text

1.

La amiaza zilei de nouăsprezece august două mii
În lumina amiezei din ziua de nouăsprezece august două mii
Era luna august de acum
Sunt deja câțiva ani de atunci
Cinci trei patru
Șapte
Un străin
În plină amiază în ziua de nu știu cât august
Era în plină vară
Iar lumina
Lumina în acest august
Era orbitoare
Făcea contururile obiectelor caselor copacilor mașinilor
Și chiar pe acelea ale oamenilor
Să apară cu atâta claritate ca și când ar fi fost decupate
Cu o formă fierbinte care
Lăsa marginile incandescente
Cineva care îți ieșea în cale pe stradă
În această vară toridă
Era înconjurat de o lumină arzătoare
Și părea în acest timp să plutească
În ziua de nu știu cât august acum câțiva ani în plină amiază
În cartier la noi a apărut un străin
Era atât de străin
Că nici nu se uita în jur
Și nu se uita nici în dreapta nici în stânga

(...)

Susanne o spală pe soacra ei în cadă, cu un burete.

Încet. Cu multă dragoste.

LUDWIG Pianul tace. Aerul e bătrân.

DOAMNA SCHRAUBE Unde-i Edgarchen. Azi nu m-a vizitat încă.

SUSANNE Edgarchen e mort, Rosmarie.

DOAMNA SCHRAUBE Mort –. Dar de când. *Pauză.* Doar era încă mic. Și atunci cum de-a murit. *Încearcă să-și aducă aminte.* Unde e. Câți ani are. În ce an suntem. În ce an –

SUSANNE Ia ridică brațul. – Sus. *Lui Ludwig.* Întotdeauna deschideam fereastra când exersa. Sunetele au nevoie de aer. Muzica trebuie să iasă –

LUDWIG S-au plâns cumva vecinii. Din nou.

SUSANNE Crezi cumva că aș putea cânta singură. Singură și cu fereastra deschisă. Crezi cumva c-aș putea –

LUDWIG Îmi lipsește asta, că nu te aud. Întotdeauna te auzeam pe scară. Încă de jos te auzeam, de pe stradă. Chiar și de la colț, de la capătul străzii te auzeam. *Tăcere.* Asta-mi lipsește.

(...)

7.

KAROLINE Eu merg atât de rar cu mașina. Mult prea rar, asta e. Până când am băgat de seamă. Kilometrajul schimbat, benzină lipsă.

LUDWIG De unde o fi avut cheia.

KAROLINE Că doar nu era p rima mașină pe care-o spărgea.

LUDWIG Câte mai tolerezi și tu.

KAROLINE Ce furioasă am fost. Își închipuie că poate să-și permită, cu mine. La fel ca înainte, la școală.

LUDWIG Mereu îți zic, apără-te. Ofensiv, Karoline, ofensiv.

KAROLINE Noaptea și-o trăgea în venă, dimineața pun io mâna pe capota de la motor, caldă, mă ia cu răcori. Înțelegi. Câte eforturi face el, cum se străduiește ca să nu observ nimic. Ca totul să arate ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic. Niciun muc de țigară-n mașină, nici o cutie de bere. Niciun fir de păr.

LUDWIG Mai lipsește doar buchetu' de flori. Pus pe volan, ca mulțumire. Asta ar fi fost, nu-i așa. Ți-ar fi plăcut. S-ar fi topit toată. *Pauză.* Cum nu te aperi

tu niciodată. Mereu numai să le faci la ceilalți pe plac. Să dai totul. Pesemne că ai zâmbi și dacă ai fi – dacă te-ar –.

KAROLINE Păi n-a vrut să mă facă să sufăr. N-a vrut să mă dezamăgească. Aducea mașina înapoi până să se crape de ziuă, ca să mă menajeze. – Și atunci, într-o zi, am lăsat cheia-n contact.

LUDWIG În loc să-l reclami. *Pauză.* Atunci copilul meu ar mai trăi –. Dacă tu –.

18.

LUDWIG Am completat biletele de loto și le-am plătit. Dar nu am păstrat niciodată chitanțele. Chitanțele le-am aruncat la gunoi pe drumul spre serviciu. Tot mereu, aceeași pubelă de lângă banca din dreapta parcurii. De fiecare dată aceeași. Le aruncam deasupra, peste celelalte gunoaie, la întâmplare, nici să sară în ochi, nici să fie trecute cu vederea. Oricine altcineva putea să și le pescuiască și să le păstreze. Oricine putea să-și dea seama că exista un sistem în spatele a ceea ce era aruncat; în fiecare dimineață după câte o tragere, și anume destul de exact la 7.30, o chitanță valabilă pentru extragerea care urmează zace în coșul de gunoi de pe partea dreaptă a intrării în parcare. Câteodată acoperită de chiștoace, frunze, cutii de cola, câteodată luate de vânt și purtate pe pajiște. Asta se sustrage influenței mele și aceleia a găsitului. Dar eu, eu depun chitanța dimineața la gunoi. Acesta este lucrul pentru care răspund.

Tăcere.

Nu știi câți găsituri accidentali am îmbogățit deja. Nu mă uit niciodată la o extragere. La ce mi-ar folosi. Eu sunt numai mijlocitorul. Eu dau mai departe hazardul și norocul.

Tăcere.

Îmi imaginez o altă viață. O viață cum n-aș putea s-o trăiesc niciodată. Îmi imaginez că cealaltă viață are să găsească biletul meu de loto. Cineva care e tânăr și singur, fără familie, dar cu orizont. Cineva cu un râs molipsitor. Cineva care, chiar și atunci când merge la etajul douăzeci și unu, nu ia liftul. Cineva care a fost despărțit de cel mai bun prieten al său, dar care nu va înceta niciodată să-i audă vocea. – Cel mai mult mi-ar plăcea să fie cineva care nu are nici cea mai mică nevoie de bani. Care nu are deloc nevoie de jackpot. Pentru că îl are demult. Unul, care nu are nici cea mai mică nevoie de el, găsește lozul, îl bagă în buzunar

și ce o să fie – el se bucură, se bucură, se bucură așa cum eu nu m-aș putea bucura niciodată; de norocul care îi prisosește.

24.

Au fumat iarbă, punctul culminant a trecut, ultimele fumuri.

EDNA Mai spune o dată. Qiu Shihua. Mai spune o dată.

KAROLINE Qiu Shihua. Nici nu știu cum arată. Habar n-am dacă există vreo fotografie cu el.

EDNA Da, bine, ca un chinez. Un chinez pe la șaptezeci de ani. Barbă de țap. Nas turtit că nările mari. Pot să-mi închipui.

KAROLINE Lent ca un melc. În acel an al vieții lui, care a fost un an de muncă, a pictat aproximativ un tablou. Atât e de ajuns, se zice c-a zis el.

EDNA Descrie-mi-le și mie. Mult timp nu-ți dai seama ce reprezintă.

KAROLINE Toate sunt – aproape albe. La prima vedere, nimic altceva decât niște pânză un mic murdărită. Niște pete care abia dacă se văd.

EDNA Treptat, însă, dacă stai destul de mult timp în fața lor –

KAROLINE Începi să bănuiești ce ai sub ochi, ce drumuri, ce depărtări, ce peisaje se arată, ce peisaje se pot deschide în lumina –

EDNA Care vine chiar din tablou, care, și ea –

KAROLINE *înghite o pastilă* – care și ea e imaginară. Obiecte, care mai înainte nu fuseseră acolo. Pe care nu le vede prima, nici a doua a treia a a patra vedere. Pe care le vede numai ochiul obosit, care s-a uitat atât de mult, încât lăcrimează iar pleoapa se bate; atunci începe să-ți arate, treptat, realitatea.

EDNA Cerul, încă acoperit, care e luminat de sfera orbitoare a soarelui. Lumina se revarsă și pătrunde prin apă, prin pământ, prin tine, care stai în dreptul tabloului și-l contempli.

KAROLINE Ce e și mai minunat decât asta, ochiul tău, gândirea tea sunt acelea care creează formele, culorile, imaginile. Astea au nevoie de timp, îți iau timp, și îți dau înapoi spațiu și liniște și fericire. Ele îți dăruiesc – *mai ia o pastilă*.

EDNA Imaginație. Da. – Mie mi-a fost furat acest timp. Timpul în care mi-aș fi putut da seama ce posibilități am. Timpul în care totul era alb și eu mă luminam încet. Timpul în care se formează contururile. Ale mele, nu ale celorlalți. Timpul când crezi în tine. – Eu, în mine, nu în altcineva.

